

Slovo k povzbuzení na neděli 5. ledna 2025, na **Druhou neděli po Narození Páně** – C
Biblická čtení: Sir 24,1-4.12-16; Ž 147; Ef 1,3-6.15-18; Jan 1,1-18

Milé sestry, milí bratři,

dnešní neděle je tak trochu **ve stínu** velkých vánočních svátků, je to vlastně jediná „obyčejná“ **vánoční neděle**. A možná právě toto její postavení, neslavení jednotlivé události z Ježíšova narození a útlého dětství, jak o nich čteme v Matoušově či Lukášově evangeliu a jak je slavíme o jednotlivých vánočních svátcích, nás může o to více vybídnout zaměřit pozornost **na dnešní Boží slovo**, taktéž vánoční. Zkusme se proto zastavit nad čtením starozákonním a nad úryvkem evangelijním.

První čtení je z mudroslovné starozákonní knihy **Sirachovcovy**. Označení mudroslovná o ní platí **nejen** co do **stylu**, ale **především** co do **obsahu**. Celá kniha je jakýmsi **chvalozpěvem** na skutečnou **moudrost**, která je darem a projevem samotného Hospodina. «Moudrost se sama chválí a slaví uprostřed svého lidu: (...) Před věky na počátku mě stvořil, až na věky být nepřestanu» slyšeli jsme dnes.

Moudrost (hebrejsky *chokmá* nebo *mášál*, řecky *sofia*) je velké **biblické** téma, které navíc tvoří jakýsi **most** mezi **biblickou** a okolní **antickou** kulturou. Vedle Sirachovce o moudrosti čteme zvláště v knihách Moudrosti a Přísloví. Kdybychom si složili – jako takovou mozaiku – biblický **obraz moudrosti**, jak je vyzpívávána zvláště v těchto třech mudroslovných knihách Starého Zákona, tak bychom před sebou měli asi následující: **Moudrost** je nějak **Boží**, je Božím **darem**, Božím **projevem**. Byla u Boha **dříve**, než on vůbec začal tvořit svět, **hrála si** s ním, on se s ní **radil**. Poté, co svět byl stvořen, byl celý **proniknut** Boží moudrostí, skrze moudrost v něm Hospodin vykonává svou moc a vládu. Moudrost je **přívětivá**, chce z lidí **činit Boží přátele**, proto jim sedí **u dveří**, každého rána **čeká** na jejich zápraží a **dává se nalézt** těmi, kdo ji hledají. Usadila se **mezi lidmi**. Protože je **Boží**, protože je **všemocná**. Moudrost je i jakousi **ženskou tváří** Boha, Božím dechem, který vše tvoří **pohromadě**.

Je sice pravda, že již nejrannější **křesťanská** četba Starého Zákona v **moudrosti** – především pro její **preexistenci** (že byla dříve, než byl svět) – přečetla spíše **projev Syna**. Ale stejně tak by moudrost pro své charakteristiky mohla být **projevem Božího Ducha**, jak ho v ní rozpoznal třeba sv. Irenej.

Moudrost je nejspíš obojím. Je **Slovem** (řecky *logos*, hebrejsky *dábár*) i **Duchem** (řecky *pneuma*, hebrejsky *ruah*), stopou **Syna** i **Ducha** svatého. V každém případě **Slovo i Moudrost** jsou dvě veličiny, které nejen v biblickém, ale snad ještě jasněji v helénském vnímání světa **drží** celý kosmos **pohromadě**, jsou jeho „**logikou**“ i „**smyslem**“, jsou silou a odrazem **Božího řádu**, jsou příčinou a silou **harmonie** světa.

«Na počátku bylo Slovo a to Slovo bylo u Boha a to Slovo byl Bůh» slyšeli jsme hned jako první větu dnešního **Prologu Janova evangelia**, jednoho z nejkrásnějších, nejteologičtějších a vlastně i nejvánočnějších textů Nového Zákona. **Slovo** je také **Božím**, jako je Bohem Otec.

«(A to) Slovo se stalo tělem (člověkem) a přebývalo mezi námi». Svatý **Jan** tak hned na samém začátku svého evangelia jakoby **vzlétl** do samotného nebe, k samotnému Bohu (pro toto vzletnutí je jeho atributem orel) a **rozpoznal**, že **jako člověk narozený Kristus** je tím **Slovem**. Proto je i Boží **Moudrostí**, která jde se Slovem ruku v ruce, a zároveň Božím **Světlem**. Které se v Ježíši staly **člověkem**.

«Bůh tak miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život navěky» pokračuje apoštol Jan o kousek dál ve svém evangeliu. **Vtělené Slovo**, narozený **Ježíš**, Duchem pomazaný **Mesiáš**, zčlověčený **Boží Syn**, jsa Slovem a Moudrostí **zjevuje** a životem ústícím na kříž **dovzdává**, že základní **logikou a smyslem**

světa je **láska**. Že to, co může svět udržet **pohromadě**, je láska. Že o lásku by se proto měli lidé především **snažit**.

Janův **Prolog** nám tak jedinečně **připomíná**, že základ křesťanské zvěsti – **apel k lásce** – je něčím, co je **zakódováno** již v samotné **struktuře světa**. Jakož i v **nitru člověka**. A že **kdokoli** tuto **moudrost** následuje, kdokoli se jí nechá osvítit a vést, zvláště v rozhodujících chvílích svého života, činí **cosi Božího**, cosi přímo **stvořitelského**, nového. Svítí a **rozzařuje** svět, svůj **mikrosvět**, dává mu existovat a rozvíjet se, nepatrně ale podstatně k tomu přispívá. «Všechno povstalo skrze ně (Slovo) a bez něho nepovstalo nic, co jest». Bůh tvoří **Slovem**, Synem, který je **vyslovením se Boží lásky**. V biblickém vnímání je v teologii stvoření větší důraz než na stvoření z ničeho na to, že Bůh dává elementům světa, jichž je samozřejmě také tvůrcem, **svůj řád**. Dobrý řád, **řád lásky**. Teprve tehdy se stává stvoření **tím, čím má být**. Konečně i starozákonní biblický obraz, že Boží Duch se dříve, než nastal první den stvoření, vznášel nad propastnými tůněmi chaosu, je dostatečně výmluvný.

Prolog tak – jinými a prostými slovy – připomíná známou pravdu, že **dobro a láska tvoří**, zatímco zlo a nenávisť boří. Připomíná nám, že **skutky lásky**, zvláště ty v krajních situacích, jsou čímsi skutečně **Božím i lidským** zároveň. Ostatně i důvodem, proč se (**jedině**) **láskou** každý člověk může stát **svatým**, Bohu aspoň nepatrně podobným.

Nejsem žádným znalcem literatury a beletrie už vůbec ne. Času k četbě moc nemám, ale poslouchám aspoň audioknihy, většinou cestou autem. Nedávno jsem dostal **Bídníky Viktora Huga**. Jsou krásně načtené Janem Vlasákem, takřka bez vynechávek, skoro sedmdesát hodin četby, takže včetně krásných úvah, popisů a postřehů z pera autorova. V pátek jsem se doposlouchal k jedné z nejznámějších a nejstěžejnějších scén celého románu. Kdy hlavní hrdina **Jean Valjean**, bývalý galejník, nyní pan Madeleine, úctyhodný starosta jednoho francouzského městečka, který se vzmohl vynálezem ve výrobě černého skla a pomohl mnohým, se doví, že pod jeho jménem má být odsouzen jakýsi jiný neznámý bídník k doživotí na galejích. Protože ukradl pár jablek. Jako domnělý bývalý trestanec je totiž považován za nenapravitelného recidivistu. Pan Madeleine stojí před dilematem, zda se sám přihlásí ke své minulosti, čímž vše dosavadní ztratí a zároveň již nejspíš nikomu nepomůže, anebo nechá nespravedlivě zatratit jednoho ubožáka. Nakonec ten šílený krok učiní. Hugo krásně popisuje – to možná film či muzikál nedokážou, jak po Valjeanově nečekaném přiznání se k sobě samému v celé porotní síni, kde se proces odehrával, zavládlo cosi **kromobyčejného, dechberoucího, posvátného, přímo Božského**...

Milé sestry, milí bratři, tušíme, že **takovéto skutky** statečnosti **lásky** drží svět **pohromadě**. Protože takovým byl a je **Pán Ježíš**. Dnešní obyčejná vánoční neděle nám skrze úryvky Písma znovu připomíná, že v takovýchto činech je **pravá moudrost**, pravé slovo, logika a smysl světa i lidského života. Proto stojí za to je činit. Nejen **pohled** na slavného románového hrdinu ale především **na Krista**, narozeného a ukřižovaného Božího Syna, na jehož **krucifix** se i **Valjean** v rozhodujícím okamžiku podíval, nám k tomu mají dát sílu. **Boží sílu** pro situace vyžadující skutečná **rozhodnutí**. Ať už velká, životní, či malá, každodenní.

Krásně a slavně tento **pohled** zformuloval **svatý Jan od Kříže**, slyše v mystickém zjevení slova samotného Boha-Otce: «Kdybys chtěl, abych ti já odpověděl nějakým slovem útěchy, pohled' na mého Syna, který je mi poddán a z lásky ke mně byl podroben a soužen, a uvidíš, kolik ti toho odpoví. Kdybys chtěl, abych ti já objasnil nějaké skryté věci či události, upři jen své oči na něj, a nalezeš nejskrytější tajemství, moudrost a Boží divy, jež jsou v něm zahrnuty. (...) Tyto poklady moudrosti budou pro tebe vznešenější, lahodnější a prospěšnější než věci, které jsi chtěl vědět. (...) A kdybys také chtěl jiná božská či tělesná vidění nebo zjevení, pohled' na něj tak polidštěného a nalezeš v něm víc, než si myslíš».